

ახალი

სიტყვა

№ 9

ორკვირეული ჟურნალი.

№ 9.

შემდეგი № გამოვა 30 ივლისს.

მიიღება ხელის მოწერა სასულიერო მთავრობისაგან დამოუკიდებელ ორკვირულ ჟურნალ „ახალ სიტყვაზე.“ ჟურნალის მიზანია ჩვენის ეკლესიის ცხოვრების განახლება წმ. სახარების ნიადაგზე და ბრძოლა უსამართლობასთან და ფარისევლობასთან სასულიერო უწყებაში.

ხელის მოწერის ფასი ნახევარის წლით ცხრა მანეთია. ცალკე ნომერი ოთხი აბაზი. რედაქცია სთხოვს სამრევლო საბჭოებს,

შეგნებულ სასულიერო და საერო მორწმუნე პირთ დახმარება აღმოუჩინონ მას ჟურნალის გამოწერით და ერთ დროული შემოწირულებით სარედაქციო ფონდისათვის.

ფული მიიღება რედაქციის მოლარე მღ. ისააკ ჩეკურაშვილთან: ტფილისი, ანჩის ხატის ქუჩა, სახ. № 1.

სარედაქციო მასალები და წერილები უნდა გამოიგზავნოს სარედაქციო კოლეგიის რწმუნებულ მღ. ქრ. ციციშვილთან: ტფილისი, კაბგეროვის ქუჩა, № 47. რედაქცია იმავე ქუჩაზე: № 51

27 თიბათვეს ნაშუალამვს მარტყოფის მონასტერში შიიცვალა სრულიად საქართველოს პატრიარქ-კათოლიკოსი კირიონ II. 29 თიბათვეს ნეშტი კათოლიკოსისა ჩამოსვენებულ იქნა ტფილისში და 7 ივლისს დაიკრძალა სიონის ტაძარში.

საკათოლიკოსო კანდიდატზე.

განგებამ ღვთისამ საქართველოს ეკლესია დააყენა პირის პირ საკათოლიკოსო კანდიდატის წამოყენების საკითხთან. კათოლი-

კოსის თანამდებობა დიღია და მით უფრო დიდი უნდა იყოს შიში და კრძალულება ყოველთაგან მისაკენ ხელის გაშვერისა წყველიმც და შჩვენებულიმც იყოს ორთავე სოფელში, ვინც უღირსებით ინდომოს ამ დიდის თანამდებობის მიღება! რაში მდგომარეობს კათოლიკოსის დანიშნულება?—ერთობის, სიყვარულის და სათნოებრს განმტკიცებაში. ვისაც განხილვების, სიძულვილის და შფოთის შეტანის მეტი არ ძალ-უძს საეკლესიო ცხოვრებაში, ის ვერ გამოდგება თავად ეკლესიისად. ვერ გამოდგება ეკლესიის ძესაქეთ ისეთი კაცი, ვინც ღღემდის საზოგადო საქმეს ჰლაღატობდა სიტყვით, საქმით, უმეცრებით და უფრო მეცნიერებით. მოგვეძებნება კი სასურველი საკათოლიკოსო კანდიდატი?—ღიად, მოგვეძებნება; ასეთი კაცი გამოირჩევა საქართველოს ეკლესიის მღვდელმთავართა შორის და გამოირჩევა, ჩვენდა საბედნიეროდ, არა ერთი მხოლოდ. ვინ უნდა დაადოს ხელი ამ სასურველ კანდიდატს

და უთხრას: „შენ უნდა იკისრო ეკლესიის თავობაო“. საქართველოს ეკლესიის გამგეობის დებულების ძალით ეს უფლება ეკუთვნის უსათუოდ ხალხს, მორწმუნეთა კრებებს, რომელნიც გამოცხადებულ ერთს დღეს მისცემენ ხმას მთელს საქართველოს ეკლესიებში საკათოლიკოსო კანდიდატს. მაგრამ ხალხი ხომ თვით ზირად ვერ იცნობს საკათოლიკოსო კანდიდატებს. ასეთ შემთხვევაში ხალხის ხელმძღვანელნი წამოაყენებენ ხოლმე სასურველ კანდიდატებს და ხალხიც ასეთ პირს, თუ პირთ ირჩევს ხოლმე. დღეს მორწმუნეთა უპირატეს ხელმძღვანელებად ჩვენ მიგვაჩნია ეპარქიათა უფროსნი, მღვდელმთავარნი. ჩვენის ფიქრით საეკლესიო საქმის სიკეთე მოითხოვს, რომ ჩვენს მღვდელმთავართ მივანდოთ დასახელონ საკათოლიკოსო კანდიდატი. შეიკრიბონ იგინი, ვედრებით მოიწოდონ სული წმიდა რა როგორც ღვთისადმი, კაცისადმი და ქართველ ეკლესიისა და ერისადმი სიყვარულმა და თვისმა სინდისმა უკარნახოს, ურთიერთშორის ამოიჩიონ ერთი კანდიდატი საკათოლიკოსო და გამოაცხადონ ეს საყოველთაოდ და ხალხიც ასეც კანდიდატს აირჩევს კათოლიკოსად. რასაკვირველია, კანდიდატის დასახელების უფლება აქვს ყველას და დაე დასახელოს, ვისაც ვინ უნდა, მაგრამ ამით ჩვენგან ნაჩვენები საშუალება თავის მნიშვნელობას არ დაჰკარგავს. ჩვენგან ნაჩვენებ გზით დასახელებულ კანდიდატს მეტი პატივი და ხმაც შეეძლება მიიღოს ხალხში. ამით მღვდელმთავრებიც უჩვენებენ ხალხს, რომ იგინი ურთიერთთან თანხმობით და სიყვარულით და მხოლოდ საქართველოს ეკლესიის სიკეთის სურვილით ხელმძღვანელობენ და ამას გარდა აგვაცდენენ ბევრ უსიამოვნებას და მწუხარებას, როგორც ამ უკანასკნელ წელში გამოვსცადეთ...

ტფილისის სამიტროპო- ლი ტო.

ამ სამიოღე კვირის წინ ქ. ქუთაისში შეკრებილან სასულიერო და საერო პირნი არქიელის გორაზე და წამოუყენებიათ საკითხი ტფილისის სამიტროპოლიტოს გაუქმებაზე. კრებაზე ძალიან ცხარე სიტყვები წარმოთქმულა და ყველანი საომარ გუნებაზე დამდგარა, რასაკვირველია, ქარის წისქვილების

წინააღმდეგ. მოუთხოვიათ ქალაქში და ზირობდენ ოქმის შედგენას თბილისის სამიტროპოლიტოს გაუქმებაზე და მისს პატრიარქ კათოლიკოსისადმი დაქვემდებარებაზე, მაგრამ ბოლოს თვითვე უკანვით თავის განზრახვის უსაბუთობა და გაუნებებიათ მისთვის თავი. და მართლაც, მე რომ ჩემი ცოლ-შვილი, ან ნაცნობები შევეკრიბო, გავმართო მათთან რჩევა და დავადგინოთ ამერიკის პრეზიდენტის, ან გერმანიის იმპერატორ ვილჰელმ II-ის გადაყენება, ნუ თუ ეს სახელმწიფონი სავალდებულოდ გაიხდინათ თავიანთთვის ჩვენს დადგენილებას? — მგონია არა, და ამას ის უცნაური კრების მონაწილენიც მიმხვდებიან, თუმცა ძალიან გვიან. საქმე რომ ისე იყოს, როგორც არამკითხვებს განუზრახავსთ, მაშინ ქყონდილის სამიტროპოლიტო, ურბენლის საბჭო გაუქმებს ალავერდელის კათედრას და ასე ერთმანერთს შესჯამენ ეს კათედრები. რას უპირებდენ უცნაურ კრების მონაწილენი ტფილელ მიტროპოლიტს, გარკვევით ვერ გავიგეთ. მართალია, უბრალო და სადა ცხოვრების მოყვარულ ბერს მონასტერში ცხოვრება ჰურზე და წყალზე ურჩევნია დაუმსახურებლად, ოინბაზობით მიღებულ დიდ თანამდებობას და თან არ გადაყვება განდიდების მადას, მაგრამ საქმეს კი არ ურჩევნია სხარგებლო, სიყრმიტგან ქვეყნის მოყვარულ ადამიანის ჩრდილში დაყენება. თუ მაინც მიტროპოლიტი ღვონიდი არ მოსწონდათ არქიელის გორის შეთქმულებს, რადგან იგი დაბალის ტონისაა და მოშვებული წვერები აქვს, განა არ შეიძლება უფრო კობხტა მიტროპოლიტის შოვნა თბილისისათვის? შორს არ დაქირდებოდათ ასეთ სასურველ პირის ძებნა. რას ერჩოდენ ტფილისის სამიტროპოლიტოს?

ახლა ვკითხოთ, საქაროა, თუ არა არსებობდეს ტფილისის სამიტროპოლიტო? ჩვენის ფიქრით, უსათუოდ საქაროა. საქართველოს ეკლესიის საერთო ინტერესებისათვის საქაროა, რომ პატრიარქ კათოლიკოსი თავისუფლი იყოს ისეთის რთულის ეპარქიის გამგეობისაგან, როგორც არის ტფილისის მიტროპოლია. ტფილისში უნდა იჯდეს კათოლიკოსიც და მისი მოსაყდრეც. კათოლიკოსს რომ მოსაყდრე არ ჰყავდეს, წარმოუდგენელია. ძანიალ ხშირად, და კერძოდ დიდ დღესასწაულებში, ყველა მღვდელმთავარი თავისს, ეპარქიაში უნდა იყონ. ახლა წარმო-

ვიდგინოთ, რომ ზოგიერთ საყურადღებო დროს ტფილისში არის მარტო კათოლიკოსი. შესაძლებელია ხომ, რომ იგი უეცრივ ან ავად გახდეს ან კიდევ უარესი უბედურება მოუვიდეს. ამ შეძთხვევისათვის აქვე უნდა იყოს კათოლიკოსის მოსაყდრე. ასე აყო ძველადაც, ისტორიულად და ძველი ყველაფერი კი არ არის დასაგმობი.

იტყვიან ზოგნი, კათოლიკოსისა და ტფილელი მიტროპოლიტის ერთად მოთავსება ტფილისს არ შეუძლიაო, ერთმანერთს არ მოასვენებენო: იმოწმებენ ისტორიას ძველსა და ახალსა, ეს საბუთი ძალიან მოისუსტებს. ეს იმას ნიშნავს, რომ ყოველი ადამიანი ბოროტად და გულღვარძლიანად წარმოვიდგინოთ. ნუ თუ ვერ უნდა გამოგნახოთ ორი ისეთი ადამიანი, ნდობის ღირსნი, რომ მათ ერთმანერთი არ სჭამონ და არ სწწონ? ყველა ჩვენგანი უნდა შეეჩვიოს თავისს დანიშნულ კალაპოტში დაეტიოს, სხვისი არსებობაც შეიწყნაროს და რომის პაპობას არ ისახავდეს თავისს მიზნად. ყოველ ორგანიზაციაში არის უფროს-უმცროსობა. მინისტრს ჰყავს თავისი თანაშემწე, მაგრამ ერთმანერთის შესაქმელად კი არა, ერთმანერთის დასახმარებლად. აქაო და იმათ ჩხუბი მოუვათ ერთმანერთში, ამისათვის მინისტრს თანაშემწე და ამხანაგები ნუ ეყოლებათ,—ეს ხომ გადარეულის აზრია. კათოლიკოსიც და ტფილელიც ხომ ერთგვარი მინისტრი და მისი თანაშემწე არიან. და სირცხვილი სასულიერო წოდებას და იმის უმაღლესს წარმომადგენლებს, რომელთაც მუდამ ხელში უჭირავთ ღვთის პირი—სახარება, რომელიც ჩასჩიჩინებს მათ თავმდაბლობას, ძმობას და სიყვარულს,—თუ ისინი ვერ შეეგუებიან ერთმანერთს საზოგადო მოღვაწეობაში. ასეთ პირთ არც მიტროპოლიტობა უნდა მიეცეს და არც კათოლიკოსობა. სადაც ერთმანეთის აზრის შეწყნარება და გამტანობა არ მოიძებნება, ის საზოგადოება, თუ ეკლესია არ არის ღირსი არსებობისა.

დარჩა დასარღვევი ერთი მოსაზრება. ტფილისის კათედრა ზედმეტს ხარჯს მოითხოვსო. მაგრამ ჩვენ ზევით, გვერდით, ცხად-ვეყავით ტფილელის კათედრის არსებობის საჭიროება და თუ იგი საჭიროა, ხარჯიც უნდა გავიღოთ მისთვის, თორემ ხარჯის შემოკლებას, რომ გამოვეკიდლოთ, მაშინ ერთი კათოლიკოსი ან ეპისკოპოსი უფრო ადვილი

შესანახი იქნება მთელის საქართველოსათვის. ამას გარდა კათოლიკოსისა და სხვა მღვდელ მთავრების ჯამაგირებში ძალიან დიდი განსხვავებაც არ უნდა იყოს და მაშინ უფრო მოგვარდება საქმე. სახარებაც რომ არ გვიკარნახებდეს ამას, საერთო წოდების უმაღლეს უფროსთა მაგალითი მაინც უნდა გვედგას თვალწინ. მინ სტრებისა და მათ თანაშემწეთა ჯამაგირებში დიდი განსხვავება არ მოიპოვება. ვისწავოთ სიყვარული და ურთიერთის შეწყნარება იმათგან, ვისაც თვით ჩვენ უნდა შევასწავებდეთ ესე ვითართა სათნოებათა.

რესპუბლიკა & ჩვენა ეკლესია.

4. *)

ცნობილი აფორიზმი, რუსეთი ლოგიურ წინაღმდეგობათა სამეფოაო, საეკლესიო საქმეებში ცხადი ქვეშარიტება იყო. არსად დედამიწის ზურგზედ სახელმწიფო იმდენს ვითომდა მფარველობას არ უწევდა ეკლესიას, როგორც რუსეთში, და ამავე დროს არსად ქვეყნიერობაზედ ეკლესია ისე დამცირებული და მისი სამღვდელთა ისე დაჩაგრული არ იყო, როგორც „წმიდა“ რუსეთში და მის ყოფილ ნაწილში—საქართველოში, სადაც ეკლესიის სხვა უბედურებათა ზედ ერთგვოდა გარუსების პოლიტიკაც.

რითიც გსურს, იმით იცხოვრე, ოღონდ სახელმწიფოს ჯამაგირის მომატება და სამწყსოს სასყიდლის გაღება არ მოსთხოვო და არც კერძო სამსახური, უბრალო ქალაქის გადაწერაც არ გაბედოვო—აი რას მოითხოვდა კანონი სამღვდელთაგან. აღსანიშნავია, რომ რუსეთი მთელს საქრისტიანოში თითქმის ერთად ერთი სახელმწიფო იყო, სადაც არამც თუ არავითარი ნიხრი მღვდელთა მოქმედებათა შესრულებისათვის სასყიდლისა არ არსებობდა,—პირიქით, ყოველ სიტყვის დაძვრა გასამრჯელოს შესახებ ძალით წართმევას, იურიდიულ ტერმინოლოგიით „ВЫМОГАТЕЛЬСТВО“-ს უდრიდა და ცხოვრებას მოწყვეტილი ეპისკოპოსები სწორედ ამ თვალსაზრისით ასამართლებდნენ მასა.

სხვა ქვეყნებში კი მიუხედავად იმისა, გამოყოფილია თუ არა ეკლესია სახელმწი-

*) „ახ. სიტყვა“ № 7.

ფოსგან, ყველგან არსებობს მინიმალური ნი-
ხრი ყოველნაირ, თვით სულ უბრალო მღვდელ-
მოქმედებზე, რისი ნაკლებსაც ვერ შეაძლებ
მღვდელსა. პატიება და ხათრი მხოლოდ მის-
გან და მის ქონებრივ მდგომარეობისაგან
არის დამოკიდებული და ამიტომ იქ ფაქტი-
ურად შეუძლებელია ის წვრილმანი, ანგარი-
შზე აგებული უთანხმოება სამღვდლოებისა
და სამწყსოს შორის, რომელიც ჩვენში ჩვეუ-
ლებრივ მოვლენად არის გადაქცეული... მა-
გალითად, გერმანიაში*) სამღვდლოების შე-
სანახ ხარჯის გაღებისათვის სამრევლოები
ცხრა ხარისხად არის დაყოფილი იმისდა მი-
ხედვით, თუ რომელ წრისა და რა შეძლებისაა
მოქალაქე. ვინ რომელ ხარისხის შეძლებისაა,
ამას ყოველ წლობით წინდაწინ ადსტურე-
ბენ სამრევლოთა წარმომადგენლები ანუ ჩვე-
ნებურად სამრევლო საბჭოები. მათი უფლება
ადგილობრივ სახსართა შესახებ განუსაზღვრე-
ლია, თუ მათ ეთანხმება საოლქო საბჭოს
წევრი, რომელსაც ირჩევს მხოლოდ სამღვდე-
ლოება წინააღმდეგ შემთხვევაში საკითხს სწყვეტს
ეპისკოპოსი საერო მთავრობის წარმომად-
გენელთან შეთანხმებით.

სხვადასხვა თვალსაზრისით ცვალებადია
ნიხრი მღვდელმოქმედებათა სასყიდლისა ბე-
ლგიაში, ჰოლანდიაში, ბოლგარიაში, საფრა-
ნგეთში და სხვაგან. ბელგიაში, მაგალითად,
ეს ნიხრი იცვლება იმისდა მიხედვით, თუ
დღე-ღამის რომელ საათზე სრულებდა მღვდელ-
მოქმედება. იქ საზოგადოება წუთობით ან-
გარიშობს და აფასებს დროსა და ყოვლად
შეუძლებელია ისეთი შემთხვევები, რაც ჩვე-
ნში ჩვეულებრივ მოვლენად არის გადაქცე-
ული: 9 საათისთვის გვიზარებენ ცხედრის
გამოსასვენებლად და 11—12 საათზე ძლივს
გამოასვენებენ; საღამოს 6 საათისთვის დანი-
შნული ქორწილი უშაღამისას მოდის და სა-
ბრალო მღვდელი ეკლესიის კარებთან უნდა
იჯდეს უსამზღვრო მოლოდინში; ან კიდევ
2—3 საათი გვალოდინებენ ნათლობას, „ნა-

თლია ჯერ არ მობრძანებულაო“, და
„მობრძანებული“ ნათლია მდაბიო მუშის ნი-
ხრით აჯილდოვებს ჩვენს მღვდელსა. ბელ-
გიის სატახტო ქალაქ ბრიუსელში მიცვალე-
ბულის ანდერძის აგება ღირს დილის 10 სა-
ათამდე 350 ფრანკი *) (130 მან. 50 კაპ),
გვიან უფრო მეტი ღირს. ძლიერ ძვირი ღირს
მღვდელმოქმედების შესრულება დამით, რა-
დგანაც დამე ბელგიაში ყოველ მოქალაქე-
სთვის, მუშიდან მოყოლებული მინისტრამდე,
„საკუთარი დროა“, რომლის წართმევა თვით
კაროლსაც არ შეუძლიან. ბელგიის სოფლე-
ბშიაც მაღალი ნიხრი არსებობს. წესის აგე-
ბა ღირს 60 ფრ. (22 მან. და 50 კაპ.), ჯვა-
რის წერა 14 ფრ. და 50 სუ (5 მ. და 20 კ.)
და სხვა. ასეთივე ნიხრი არსებობს ჰოლან-
დიაში 1848 წლის კონსტიტუციის ძალით.

აღსანიშნავია, რომ ყოველნაირ აღსარე-
ბის შორის უფრო უზრუნველყოფილია ან-
გლო-პრესვიტერიანთა სამღვდლოება, შემ-
დეგ ლიუტერან-პროტესტანტთა, მერმე კა-
თოლიკეთა და ბოლოს მართლმადიდებელი.
საზღვარგარეთელი მართლმადიდებელი სამ-
ღვდლოება გაცილებით უფრო ხელსაყრელ
პირობებშია, ვიდრე ჩვენში. სულ უკანასკ-
ნელი ადგილი სამღვდლოების ნივთიერ
მდგომარეობის მხრივ უჭირავთ სერბეთს, რუ-
სეთს და საქართველოს, — განსაკუთრებით სა-
ქართველოს, რომლის ეკლესიები რუსის მთა-
ვრობამ გაცარცვა, სამწყსო გააღატაკა და
სამღვდლოება დააქინა გაუნათლებელ შემად-
გენლობით და უფლებათა შეკვეცით.

ინგლისში, მაგალითად, ეკლესიებს უთვა-
ლავი უძრავი ქონება აქვთ მიწა ადგილების
და მენობების სახით. იქ საკრებულო ტა-
ძრის წინამძღვარს ეძლევა წელიწადში საე-
კლესიო ფონდიდან £,400 გირვანქა სტერ-
ლინგ**) (ჩვენებურად ოცდაათხ ათას მანეთა-
მდე) გარდა მღვდელმოქმედებათათვის ჩვეუ-
ლებრივ შემოსავლისა; უბრალო მღვდელს
იმავე ფონდიდან, გარდა შემოსავლისა, 1,000
გირ. სტერ (10, ათას მ.), ეპისკოპოსებს
70—150 ათასი მანეთი... იქ სამღვდლოე-
ბას ქვეყნის მართვა-გამგეობაშიაც დიდი გავ-
ლენა აქვს, ათიოდე ეპისკოპოსი წევრია ზე-
ნა პალატისა, სადაც კაროლის შემდეგ პი-

*] აქ ციფრები თუ სხვა ცნობები დასავლეთის
შესახებ ჩვენ მო გყავს სხვათა შორის იმ ვრცელ და
მასალებით მდიდარ მოხსენებიდან, რომელიც შარშან
ენკენისთვის წარუდგინა მოსკოვის საეკლესიო კრებას
პროფესორმა ვ კერენსკიმ ამ სათაურით: „Экономи-
ческое и правовое положение Клера въ запа-
дныхъ государствахъ въ сопоставленіи съ Рос-
сіи“. მომხსენებელს უხვად უსარგებლნია პირად ნა-
ნახ-გაგონილით და მრავალ წჭრილობითი წყაროებით.

*) თითო ფრანკი უდრის ჩვენებურად
ოც და ჩვიდმეტ კაპეიკ და ნახევარსა.
**) სტერლინგი—9 მან. და 26 კაპ.

რველი სავარძელი კენტებრიის არქი-ეპისკოპოს ეკუთვნის, მეორე დიდ კანცლერს, რომელიც ხშირად იძულებული ხდება ამაყი ქედი მორჩილებით მოიხაროს ეკლესიის წარმომადგენლების წინაშე, თუცა ორას წელიწადზე მეტია, რაც ინგლისში ყოველნაირი სამოქალაქო თავისუფლება არსებობს.

(დასასრული იქნება).

დღე. ილ. შუბლაძე.

ღვთის მსახურება.

2. წირვა-ლოცვის წესი.

როგორც წინა წერილში მოვიხსენეთ, წირვა-ლოცვის წესები და საგალობელ-საკითხავები შედგენილია IV—XII საუკუნეებში უმთავრესად ბერძნებისაგან მას შემდეგ ეს წესები თითქმის ერთ წერტილზე გაიყინა და სრულდება დღეს უფრო როგორც გარეგნული ჩვეულება, ვიდრე შინაგანი მოთხოვნა-ლება მორწმუნისა. აუარებელი ლოცვები იკითხვის და იგალობების სრულებით მექანიკურად ისე, რომ არც სულს ეუბნება რამეს და არც გულს. არამც თუ ჩვეულებრივ მსმენელს არ ესმის ეს ლოცვები, არამედ თვით მღვდელ-ღიაკვნებსაც. ერთმა გაჭალარავებულმა მღვდელმა კითხვით მიმართა მეორეს, რას ნიშნავს: „ძლევითა გალობისა მგალობელნი, მხმობელნი, მღალადებელნი და მეტყველნი“—ო. თურმე მას არაოდეს არ დაეკავშირებია ეს სიტყვები იმ საიდუმლო ლოცვისათვის, რომელიც წინ მიუძღვის ამ ასამაღლებელს, და, რასაკვირველია, ვერც მისს შინაარსს გაიგებდა. თუ ეს დაემართა მღვდელობაში დაბერებულ მღვდელს, როგორ უნდა გაიგოს წირვა-ლოცვის შინაარსი ჩვეულებრივმა მორწმუნემ, რომელსაც ესმის მხოლოდ ზოგიერთი წინადადებათა ხმამალა და მათთან დაკავშირებული წინა და შემდეგს ლოცვებს კი ვერ ისმენს, რადგან იგინი საიდუმლოდ წაიკითხვიან. ამით აიხსნება, რომ კათოლიკებს წიგნი უჭირავსთ ხელში და თვითონაც აღევენებენ თვალსა და გონებას, თუ რას კითხულობს მღვდელი. მაგრამ ამისათვის საჭიროა, რომ

ყველამ წერა-კითხვა იცოდეს და მეორეც, რათა მოწყობილი ეკლესიები. წირვა-ლოცვის წესი უნდა გადასინჯულ იქნეს, ერთის მხრით შემოკლდეს და მეორეს მხრით კი გამშეენიერდეს. თან უნდა დაიბეჭდოს მხედრულად წირვა-ლოცვის წიგნები, რომ მსურველებს შეეძლოს ყიდვა. აქვე ვიტყვით, რომ დროა მხედრული ასოებით იბეჭდებოდეს საეკლესიო წიგნები, რომ გადავიღდეს მათი კითხვა, თორცე ვხედავთ, რომ ხუცურის კითხვა ბევრს უძნსდება, იმისთანა პირსაც კი ვისთვისაც ეს ყოვლად მიუტყვევებელია...

წირვა-ლოცვის წესში რომ უაზროთ მივღევთ ტრადიციას, ცხადია. ჩვენ ამ შემთხვევაში ვადვივართ რუს „რასკოლნიკების“ აზრს, რომელნიც სიკვდილს ირჩევდენ ვიდრე ძველ წიგნების გასწორებაზე დათანხმდებოდენ; აი იმათი მარტივი ფილოსოფია: „ჩვენამდინ ასეა დაღვნილი, ასევე უნდა იყოს უკუნისამდე; მართლ-მადიდებლად უნდა მოჰყვდე ერთი „ანი“ სათვისაო“. წირვაზე მაგალ. „გვესმის: „ილოცეთ, კათაკმეველნი“, „განვედით, კათაკმეველნო“ და სხვა. მღვდელი კიდევ საიდუმლოდ კითხულობს კათაკმეველთათვის ლოცვებს, კათაკმეველნი კი ეკლესიაში არავის გვინმხავს. ეს კვერექსები და აგრეთვე მცირე კვერექსი მათ შემდეგ დიდ გამოხვლამდის დღეს ყოველივე აზრს არის მოკლებული და ვინც მათ სრულიადაც არ იტყვის, არაფერს არ დააშავებს. ამაზე იყო ნათქვამი ჩვენს საეკლესიო კრებაზე, თანახმაც იყო კრება მიტკეოდა ამას ყურადღება, მაგრამ ჯერ ვერ მოვახერხეთ ესა. გარდა ამისა ერთი და იგივე კვერექსი განმეორებული არ უნდა იყოს ხოლმე ხშირად. მაგალ., დიდი გამოხვლის შემდეგ ითქმის კვერექსი, რომელიც მეორდება საუფლო ლოცვის წინ. კმარა ერთხელ თქმა. წირვის წინ ვამბობთ ჟამნობას მესამეს და მეექვსეს ზედი-ზედ. ლოცვები განიმეორებიან 15—20 წუთის გმნავლობაში რამდენჯერმე. მაგ., „წმ. ღმერთო-მამაო ჩვენო“ სამჯერ განიმეორების, ტროპარ კანდაკი ორ-ორჯერ და სხვა. შესაძლებელია, მეექვსე ჟამი სულაც არ იკითხებოდეს, რა-

დგან წირვა დილით, ძველებურათ სამზე და ახლანდურად ცხრა საათზე სრულდება. მეექვსე ჟამი კი უღრის შუადღეს, როდესაც წირვა უნდა თავდებოდეს. აგრეთვე მეტი 40-ჯერ, გინა 12-ჯერ „უფალო შეგვიწყალებ“-ს თქმა.

ყოველივე წესების მსახურების შესრულებისა უნდა გამარტივებულ იქნეს, და რამდენადაც შესაძლებელია, დაუახლოვდეს პირველი საუკუნეთა დროის წესებს.

დღევანდელი წესები, სხვა და სხვა დროში და საუკუნეებში შედგენილნი და შევსებულნი, ზოგიერთ შემთხვევაში პირდაპირ უცნაური და გაუგებარნი არიან. ამ ორიოდე წლის წინეთ მირქმა უფლისა ხედებოდა შავ ორშაბათს, ამ დღეს კი საეკლესიო წესებით არ შეიძლება დღესასწაულობაო; აიღეს და ეს დღეობა ორი თებერვლის მაგიერ გადაიტანეს პირველ თებერვალს. რატომაო, იკითხავთ; იმიტომაო, რომ ასე დაადგინეს როდისდაცაო. ხარების ტიპიკონის შესწავლა უბრალო მომავლად არ შეუძლიაო, ისე თრულია. მრავალია ასეთი მაგალითები, მაგრამ ესეც კმაა. აუცილებლად საჭიროა შესდგეს მცოდნეთაგან კომისია, რომ შესწარებული იქმნეს ღვთის მსახურების შესრულების წესები.

დეკ. ქრ. ციციშვილი.

სარწმუნოება ო სნეობა.

მაცხოვარი ჩვენი, იესო ქრისტე, რეფორმატორი არ იყო. იმას არ მოუცია ადამიანისათვის არც იურიდიული, არც სოციალური და არც ეკონომიური კანონები, მაგრამ მან გაცილებით მეტი სიკეთე მოუტანა კაცობრიობას სწავლა-მოდგაწეობით, ვინემ რომელიმე რეფორმატორმა. როგორი იყო ადამიანის ყოფა-ცხოვრება კერპთაყვანის მცემლობის დროს და როგორ შეიცვალა იგი?

ბევრმა ჩვენგანმა იცის თუ როგორს სიბნელეში იმყოფებოდა კაცობრიობა ქრისტეს მოსვლამდის. ადამიანმა არ იცოდა ვინ იყო ღმერთი, ვისთვის და როგორ უნდა ეცა თა-

ყვანი. უმეტესი ნაწილი კაცობრიობის მკერპებსა სცემდა თაყვანს; მცენარეებს, ცხოველებს, მნათობებს აღმერთებდა, მათ ევედრებოდა და მსხვერპლად ხშირად ადამიანსაც სწირავდა. „პატივსა სცემდენ და მსახურებდენ დაბადებულთა უფროს დამბადებელისა“. ასე ჰქონდათ დახშული გონება. თუმცა უმცირეს ნაწილს კაცობრიობისას, ებრაელებს, სწამდათ ჭეშმარიტი ღმერთი, მაგრამ ის თითქოს საკუთრებათ მიაჩნდათ. უწოდებდენ ღმერთს აბრაამისას, ისააკისას და იაკობისას, ღმერთს ისრაილისას. ეგონათ, ჭეშმარიტი ღმერთი მხოლოდ იმათ ღმერთად უნდა ითვლებოდეს და არა მთელი კაცობრიობისად. ამასთან ფიქრობდენ: ღმერთი დაუსჯელად არ დასტოვებს კაცს, თუ მან შესცოდა, თუნდაც ეს თავისი ცოდვა მოინანიოს. არ იცოდა აგრეთვე, თუ როგორი დამოკიდებულება უნდა ყოფილიყო კაცთა შორის ურთიერთ შორის დამოკიდებულებას არ ეტყობოდა სიყვარელი, ერთმანეთის გულისათვის თავდადება. ყოველი კაცი თავის ინტერესებს იცავდა და ეძებდა. თუ ვინმე გცემდა პატივს, მისთვის, რომ სამაგიერო მიეღო. თუ ვისმეს რამეს დაუშავებდი, აწყენიებდი, უსათუოდ სამაგიეროს გადაგიხდიდა. მარტოკა წარმართებს, კერპთაყვანის-მცემლებს კი არა, ებრაელებსაც ასე ესმოდათ ცხოვრება. სიტყვები: „თვალი თვალისა წილ და კბილი კბალის წილთ, შეიყვარე მოყვასი შენი და შეიძულე მტერი შენი“ ნათლად ხატავენ მაშინდელ წესწყობილებას, კაცთა ურთიერთობის დამოკიდებულებას. ამასთან ზოგნი ფიქრობდენ, მოყვასი ჩვენი ის არის, ვინც ჩვენი ტომისაა; ზოგნი მოყვასად სთვლიდენ, ვინც მათი სარწმუნოებისა იყო. სხვებს კი მტრულის თვალით უსჯეროდნენ. იმ დროს მთელი კაცობრიობა ორ ნაწილად იყოფოდა. ერთ ნაწილს შეადგენდენ თავისუფალი მოქალაქენი, ბატონები, მეორეს მონები, იმათი ყბები. პირველნი ისე ეტყობოდნენ მეორეებს, როგორც პირუტყვი უნდოდათ გაყიდდენ, უნდოდათ დააგირავებდენ, უნდოდათ დახოცავდენ. ასე გასინჯეთ,

ცხოველებს უფრო იბრალებდენ, ვინემ მონებს. მაგალითად, თუ ვინმე ხარს, როცა უღელში ება, მოკლავდა, სიკვდილით დაისჯებოდა, და თუ მონას, არავითარი სასჯელი არ მოელოდა. მდიდარ მოქალაქეთ სახლების შესავალ კარებთან დღე და ღამე მონები ჰყავდათ ოთხფეხივით მობმულნი ქურდებისა და ავაზაკების წინააღმდეგ. გასართობად, დროების გასატარებლად, მონებს ერთმანეთთან აომებდენ, ერთმანეთის სისხლს აღვრევენებდენ და მით სტკებოდნენ.

(შემდეგი იქნება).

ღია წერილი.

კუკიის წმ. ნინოს ტაძრის წინამძღვარს დეკანოზ გიორგი გამრეკელოვს.

აწ განსვენებულ პატრიარქ-კათოლიკოსის კირიონ მეორის ერთ-ერთ პანაშვიდზედ თქვენ ძლიერ სჯავრობით „ახალ სიტყვის“ რედაქციაზე და მისს ხელმძღვანელებს საჯაროდ ვოსტორგოვის ლაქრებს უწოდებდით.

უზომოდ გამახარა თქვენმა რიხიანმა ხმამ, რადგანაც ხუთი წელიწადია, რაც არამც თუ ხმა-ამოღებული, ხალხში გამოხულიც არც მინახავართ. ძლიერ მომეწონა აგრეთვე გაიკცნვა ვოსტორგოვისა, რომელმაც მართლა გაათახსირა ქართული ეკლესია და გარჰყვნა ჩვენი სამღვდლოება.

მაგრამ ჩემი თქვენგან მოგვრილი სიამოვნება ხანმოკლე აღმოჩნდა, რადგანაც ერთმა ჩვენმა საერთო ნაცნობმა იმავე საღამოს მაჩვენა 1907 წლის 3 აპრილის № 76 გაზ. „Завтракъ“, სადაც მესამე რღზეც „Интересный документ“-ის სათაურით დაბეჭდილია დეკ. ვოსტორგოვის 1904 წლის 8 მარტის № 793 მოხსენება ყოფილ ექსარხოვს ალექსი პირველის სახელობაზე ამ მოხსენების პირველ მუხლში ვოსტორგოვი ამტკიცებს, რომ თქვენდ მი რწმუნებულ სასაფლაოს ეკლესიაში წირალოცვა უნდა სრულდებოდეს უსათურდ რუსულად. მეორე მუხლში თხოულობს მღვდ. გარსიაშვილის, როგორც ამ წესის დამრღვევის, გადაყვანას. ხოლო მესამე მუხლში პირად თქვენზე, როგორც წინამძღვარზე, „О. Гамрекеловъ“-ზე სწერს შემდეგს: „Настоятеля деревни, который в обще держится корректно по отъезду генерала ММ, оставить на мѣстѣ“.

ეს ჩემის თვალებით წავიკითხე. თქვენ კი სიტყვიერად ეს ქათინაური არ უარგეცვიათ დღემდინ. და ამიტომ გთხოვთ პრესის საშვალეებით განვიმარტოთ, რამ გაიძულათ 15 წლის განმავლობაში სიჩუმე და ზურგით ტარება ამ „ქებათა-ქებისა“...

და რომ შემორეჯერ ისევ არ შეგაწუხოთ, ერთ დროულად განვიმარტოთ ბარემ, სიმართლეა თუ არა მორაული ხმა, რომ თქვენდამო რწმუნებულ ეკლესიაში ამ ბოლო დრომდინ იხსენიებენ რუსის ექსარხოვს და ვითომ თქვენის ნების წინაღმდეგ, გენ სტეპანოვის მაგიერ, მოლარედ არჩეულმა ბ. ფარადაშვილმა მოგაშლევინათ ეს ჩვეულება...

ნადიროვისეული.

ანონიმურ წერილების

ავტორს.

პირველ ამ მკათათვეს ქართველ სამღვდლოების ზოგიერთ ფრიად პატივცემულ წარმომადგენლებს ფოშტით დაურიგდათ დაზღვეული ანონიმური წერილები, რომელშიაც ერთი ცნობილი ბინძური სულიერი ცდილობს დაამციროს ზემოხსენებული პირები. „პატივცემულ“ ავტორს ჩვენ შეგვიძლია ჯერხნობით მხოლოდ შევძღვი რჩევა მივცეთ.

ტყუილად ირჯებით ანონიმურ წერილების გზავნთ, რადგანაც ყველანი კარგად გცნობენ იმ დროიდან, როდესაც ამგვარივე უსახელო წერილები დაიგზავნა თბილისში სხვადასხვა პირებთან დიდუბის საქმეების გამო. შეგეძლოთ პირდაპირ ხელმოწერით გამოგეზავნათ ესევე წერილი და ზნეობრივი ფასი ერთი და იგივე ექნებოდა, რადგანაც „კოკასა შინა რაცა სდგას, იგივე წარმოდინდების“... ამოდ აფუჭებთ ქალაქს და მარკებს, რადგანაც უთქვენდაც მშვენიერად ვიცნობთ იმ პირებს, ვინც გსურთ ვითომ გაგაცნოთ თქვენის უწმაწურ ანონიმურ წერლებით... არ გვივირს, რომ ყველას ქუჩურად ლაძღვავთ, რადგანაც ეს თქვენი ხელობაა, თუმცა ამ ხელობისთვის საჭირო არ იყო არავითარ აკად მიის გათავება, არც ჩვიდმეტოდვე წელიწადი სახაზინო პურის ქამა და არც პატიოსნ ხალხში თვისი თანამდებობით გარევა. საკმარისი იყო ის ქუჩა, სადაც ბოლოს მინც გაგიწვიოთ თქვენმა ბუნებამ...

თუ ღვთისა არ გეშინია და აღმანიის არ გრცხვენია, შეიბრალებ მინც ის უბადრუკი, ვისაც ჰრყენი ამ წერილების გადაწერით. ის ხომ შენიანია, ხოლო თავისიანს ნადირიც კი უფრთხილდება!

მაგრამ მას შემდეგ, რაც ბოლო ხნებში მოხდა, თქვენგან სრულებით არა გ გვიკვირდება რა...

განუმარტავს საზოგადოებას, თუ რამდენად სიმართლევას აღმაშფოთებელი ხმები.

ვინ-მე .

ქრონიკა.

განსვენებულ პატრიარქ-კათოლიკოსის კირიონ მეორის ნეშთი დაკრძალეს სიონის ტაძარში კვირას, 7 მათათვეს. როცა ამ ტრადიკულ გადაცვალების მიზნითა გამოძიება დამთავრდება, ჩვენ აღვუხსნავთ იმ პროვოკაციას, რომელიც შვ. ბნელმა ძალებმა და ნაძირალებმა გამართეს განსვენებულის ნეშთის გარეშე მოპირადის ინტერესებისათვის...

ქუთაისიდან გვატყობინებენ, რომ იქაურ სსუ-ლიერი გიმნაზიის ზედამხედველს თანაშემწეს, მღვდელმონაზონ ონოფრე შუშანიას ანაფორა გაუხდია და სასულიერო უწყებიდან გასულა.

მიტროპოლიტმა ლეონიდა განათლების მინისტრს წერილობითი პროტესტით მიმართა დაბალ სკოლებში საღმრთო სჯულის სწავლების გაუქმების გამო.

ქ. თბილისის გამგეობამ ოფიციალურად გამოაცხად გაზ. „კავკაზში“, რომ არსებული კასონები ცოლ ქმრის გაყრის შესახებ ძალაში რჩება და ქალაქის გამგეობას არავითარი დამოკიდებულება არ აქვს ამ საქმესთან. ამნაირად ორ წყალ შუა დარჩნენ ის „ცოლ-ქმარნი“, რომელთაც მოდისთვის „უპრავაში დაიწერეს ჯვარი“ და ან „გაიყარნენ“ იქა.

გაზ. „სახალხო საქმე“ (№ 270) სწერს, რომ თბილისის კვირაცხოვლის ეკლესიის წინამძღვარს მღვდელადიმერ გურგენიძეს რუსეთის ქვეშევრდომობა მიუღია—და საქართველოს რესპუბლიკას არა სცნობს. ჩვენ გვატყობინებენ, რომ იგივე მოძღვარი წირვა-ლოცვაზედ იხსენიებს რუსეთის პატრიარქ ტიქონს. ვიმედოვნებთ, რომ მ. გურგენიძე გაზეთების საშუალებით

ქვაშვეთის ეკლესიის სამრევლოს წინაპირი განზრახულია რუსთაველის (გოლოვინის) პროსპექტზე გაიყვანონ. საჭიროა დიდძალი თანხა მოქალაქე მიტროფანე ლადინემ ამ საქმისთვის გაიღო ორმოცდაათი თუმანი. იმედია სხვა შეძლებული ქართველებიც მსპბ. ძვენ ბ. ლადიძის მამულის შეიღურ მაგალითს.

19 ივნისს დიდუბეში „ერთგულმა შტველებმა“ გადასწვეს რამოდენიმე მილიონად ღირებული საინტენდანტოს საწყობი, საიდგანაც მათ წინდაწინ გამოუტანიათ და მიუთვისებიათ უუვალაგი ქონება პურის, შქრის და სხვა საწვავის სახით. „მცველები“ რუსები გახლდათ. საერთოდ საქართველოს დამოუკიდებლობამ ბევრი რული მოხლე, აფიცრობა და სამღვდლო პიჩნი გააბოროტა. მათის აზრით, სჯობია საქართველო ცეცხლს და წყალს მიეცეს, ოღონდ ქართველებს ნუ დარჩებათ.

კვირას 16 ივნისს რეალურ სასწავლებელში მოხდა კრება საღვთო სჯულის მასწავლებელთა. თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა დეკ. სმიჩნოვი. კრების საგანი იყო წარდგენა მთავრობისადმი მოხსენებისა საღვთო სჯულის სავალდებულო საგნად დატოვების შესახებ სასწავლებლებში. ერთმა ქართველმა მღვდელმ. კრების გახსნისათანავე მოითხოვა, გგზავნოდა მთავრობას მილოცვა დამოუკიდებელ საქართველოს რესპუბლიკის გამოცხადების გამო. რუსებმა უარი განაცხადეს ჯერ. მაგრამ ქართველებმა უპასუხეს, რომ თუ წინადადება მიღებული არ იქნება, კრებიდან წავალთ. ამის შემდეგ დიდის ყოყმანის შემდეგ რუსებიც დათანხმდნენ მთავრობისადმი მისალმებაზე. კრებამ აირჩია დეპუტაცია მთავრობისადმი წარსადგენად მოხსენებისა სკოლებში საღვთო სჯულის სავალდებულო საგნად დატოვების შესახებ.

გამომცემელი ქ. ტფილისის სამღვდლოება. „ახალ სიტყვის“ სარედაქციო კოლეგიის რწმუნებული დეკ. ქრ. ციციშვილი.